

Chris Slee

Ryssland, Nato och inom-imperialistisk rivalitet

Ur *Links International Journal of Socialist Renewal*, 19 oktober 2023

[Artikelförfattaren Chris Slee är en regelbunden medarbetare i den ekosocialistiska tidningen [greenleft](https://www.greenleft.org.au/) / (<https://www.greenleft.org.au/>)]

Dave Holmes' artikel "Ukraina: USA:s proxy-krig i kris"¹ innehåller en motsägelse. Å ena sidan skriver Holmes att "Ryssland försvarar sig helt klart mot ett existentiellt hot från USA-Nato-blocket". Å andra sidan citerar Holmes uppskattande Scott Ritters påståenden att "Nato är en papperstiger" och att "Vi [USA] inte kan vinna ett krig i Europa idag. Vi är inte längre nummer ett. Vi är inte längre nummer två. Vi kan vara nummer tre".²

Hur ska han ha det? Är Nato ett "existentiellt hot" eller är det en "papperstiger"?

Ritter anser USA vara militärt svagare än Ryssland, trots sina avsevärt större militärutgifter. Han uppger att USA spenderar 900 miljarder dollar om året på militären, medan det för Rysslands del handlar om 68 miljarder dollar. Men enligt Ritter är "vårt system i sönderfall", vilket förmodligen innebär dålig planering, korruption, slöseri och ineffektivitet.

Holmes skriver att Ryssland "massivt ökat sin vapenproduktion". Han citerar en artikel i *New York Times* där det heter: "Till följd av satsningen tillverkar Ryssland nu mer ammunition än USA och EU. Kusti Salmi, en högre företrädare för försvarsministeriet i Estland, gör bedömningen att rysk ammunitionstillverkning för närvarande är sju gånger större än Västs".³

Med tanke på detta verkar det orealistiskt att Ryssland skulle vara utsatt för ett "existentiellt hot" från Nato. Däremot står Ukraina inför ett existentiellt hot från Ryssland. Det framgår tydligt av ett uttalande av talmannen i den ryska statsduman, Vjatjeslav Volodin, som Holmes citerar: "Ukraina kommer inte att finnas kvar som stat om inte regimen i Kiev kapitulerar på ryska villkor."⁴ Ord som skulle kunna vara ett hot från någon företrädare för en kolonialmakt mot en upprorisk koloni. Ukraina är givetvis inte någon rysk koloni, men Volodins kommentarer tyder på en strävan att endera göra det till en halvkoloni eller annektera det fullständigt.

Holmes förnekar att Ryssland är imperialistiskt. Han hänvisar till en artikel från 2016 av Renfrey Clarke och Roger Annis, "The Myth of Russian Imperialism: a defence of Lenin's analyser".⁵ Clarke och Annis hävdar att Ryssland inte är imperialistiskt på grund av att det

¹ Holmes, [Ukraine: US proxy war in crisis](#)

² Slee citerar ur Ritters artikel [Ukraine, before and after](#) (17 sept 2023). Det kan vara intressant att citera lite utförligare ur Ritters artikel: "Kriget som just nu pågår i Zaporizjzja, i Cherson, i Luhansk, i Donetsk: Det är ett krig som Nato inte kan utkämpa. Och nu vet världen det. Nato är en papperstiger. Världen vet att det är en papperstiger. Den vet att USA inte kan uppfylla sin uttalade önskan att stärka Europa."

Sedan trollar Ritter fram fantasiffror med ukrainska förluster. Han skriver (utan några källhänvisningar):

"Ukraina har förlorat 400 000 man i strid, 40 000 till 50 000 under de senaste veckorna ...".

Detta är struntprat! I själva verket har de ryska förlusterna under större delen av kriget varit mycket större än de ukrainska, men inte ens de har uppnått sådana nivåer som Ritter anger (de ryska manskapförlusterna är förmodligen mellan 200 000 och 300 000 man). Och vad gäller materielförluster, så är de ryska skyhögt större än de ukrainska (de finns också mycket väl dokumenterade, bl a av *Oryx*, en nederländsk oberoende analysgrupp som arbetar med försvarsanalys och konfliktforskning).

Mer om Ritter, se [Scott Ritter – Putins amerikanske agitator](#) av Martin Fahlgren /MF

³ Det är förmodligen inte heller sant. Ryssland har idag brist på artilleriammunition, vilket visas av att man nu skjuter i genomsnitt 5 000 – 6 000 granater per dygn – under åtminstone första halvåret 2022 sköt man över 60 000. För att försöka råda bot på denna brist har Ryssland under senaste tiden köpt stora mängder artillerigranater från Nordkorea. Det är faktiskt så att Ukraina under hösten skjutit fler.

⁴ Citerat av Holmes.

⁵ Renfrey Clarke och Roger Annis, [The Myth of "Russian Imperialism"](#)

saknar några av de egenskaper som imperialistiska makter normalt präglas av. Till exempel säger de att Rysslands industriproduktion är tekniskt efterbliven och att Ryssland är starkt beroende av råvaruutvinning och export av basvaror.

Jag har replikerat på Clarkes och Annis´ artikel på annat håll⁶ och kommer därför inte att upprepa alla mina argument här. I stället ska jag kortfattat framhålla några saker.

Om vi tittar på ekonomisk statistik befinner sig Ryssland i en mellanställning mellan de rikaste och fattigaste länderna i världen. Enligt siffror från Världsbanken uppgick Rysslands nominella BNP per capita 2022 till 15 345 dollar. Samma år hade USA en nominell BNP per capita på 76 394 dollar, medan Sudan låg på 1 102 dollar. Rysslands nominella BNP per capita var kring en femtedel av USA:s, men nästan fjorton gånger så stor som Sudans. Nominella BNP-siffror kan vara missvisande, men det råder inget tvivel om att Ryssland är mycket rikare än många halvkoloniala länder som Sudan.

Men för att bedöma huruvida ett land är imperialistiskt eller inte får vi inte enbart titta på ekonomisk statistik. Vladimir Lenin betraktade Tsarryssland om imperialistiskt på grund av faktorer som koloniala besittningar, militära styrka, dess herravälde över förtryckta nationaliteter, interventioner i andra länder, osv. Han sade:

Den sista tredjedelen av 1800-talet bildade övergången till en ny imperialistisk epok. Det är *inte* ett lands finanskapital som åtnjuter monopol, utan finanskapitalet i några, mycket få stormakter. (I Japan och Ryssland delvis kompletteras, delvis ersätts det moderna nyaste finanskapitalets monopol av det monopol, som sammanhänger med militärmakten, ett ofantligt territorium eller särskilt gynnsamt utgångsläge för plundring av minoriteter, Kina osv.)⁷

Dagens Ryssland är militärt starkt och ingriper militärt i andra länder. Till att börja med främst i grannländer, som tillhört tsarimperiet och det forna Sovjetunionen. Men på sista tiden har man också intervenerat i Syrien, där det ryska flygvapnet bombat rebellställningar för att kunna stödja Bashar al-Assads förtryckarregim och orsakat svår förödelse och storskaliga förluster i människoliv. Man har också intervenerat i ett antal länder i Afrika, dit den privata Wagnergruppen skickat trupper med ryska regeringens goda minne.

Ryskt kapital exploaterar folk i fattiga länder, om än i mindre skala än amerikanskt, europeiskt och annat västligt kapital. Till exempel profiterar Wagner på utvinning av guld och andra mineraler i Sudan och andra länder i Afrika. Detta har Adam Tooze nyligen väl dokumenterat.⁸

En del av de uppgifter som Holmes nämner i sin senaste artikel motsäger snarast Clarkes och Annis´ bild av Ryssland som ett fattigt, efterblivet land. Holmes hänvisar till en artikel av Ben Aris, där det heter att Rysslands nominella BNP på 2 triljoner dollar är en underskattning av dess ekonomiska styrka. ”Att bedöma BNP utifrån PPP (köpkraftsparitet) avlägsnar skilda prisnivåer och möjliggör en bättre jämförelse, framför allt av levnadsstandard, mellan länder. I det perspektivet har Ryssland precis gått förbi Tyskland och blivit det femte rikaste landet i världen med ett värde av 5,3 triljoner dollar.”⁹ Aris säger också att Ryssland har ”en stor industriell bas”, vilket är en stor fördel i ett krig. Tidigare har jag sagt att rysk imperialism är ekonomiskt svag men militärt stark.¹⁰ Kanske är man inte lika ekonomiskt svagt som jag trott.

⁶ Chris Slee, [How should socialists respond to Russia’s war on Ukraine?](#); Chris Lee, [Russian imperialism and the invasion of Ukraine](#)

⁷ Lenin, [Imperialismen och splittringen inom socialismen](#)

⁸ Adam Tooze, [The Sudan crisis and the Sahel gold rush](#)

⁹ Citerat i Holmes.

¹⁰ Slee, [Russian imperialism: Economically weak, militarily strong](#)

Rysslands framväxt som imperialistisk makt är belägg för att imperialism inte är något statistiskt. På Lenins tid utmanades brittisk och fransk imperialism av den tyska imperialismens växande styrka. Idag är det Ryssland och Kina som utmanar USA:s dominans.

Kina ger en blandad bild, där man förenar halvkoloniala och imperialistiska drag. Å ena sidan producerar kinesisk industri mycket varor under kontrakt med USA och andra västliga transnationella bolag. I det avseendet liknar man en halvkoloni. Å andra sidan satsar Kina stort i Afrika och Latinamerika för att få råvaror till sin industri, ett mönster som traditionellt förknippats med imperialism.

Ryssland är ekonomiskt svagare än Kina, men starkare militärt och agerar alltmer som en imperialistisk makt utomlands.¹¹ Det leder till rivalitet med de stora imperialisterna som USA och Västeuropa.

Denna inom-imperialistiska rivalitet betydde en del för att skapa motsättningar i det ukrainska samhället, där olika ukrainska politiker endera förespråkade närmande till Ryssland eller till Väst. Detta behandlar Julija Jurtjenko i sin bok *Ukraine and the Empire of Capital*¹². De motsättningarna hindrade det arbetande folket från att föra en enad kamp mot den korrupta oligarkregimen. I stället skedde två resningar: Majdan-revolten mot Viktor Janukovitjs regering och upproret i Donbas mot den ukrainska regering som tillkom efter Majdan. Detta behandlas i min artikel ”Östra Ukraina och dess komplexa historia”.¹³

Rysk intervention var avgörande för att förvandla denna konflikt till inbördeskrig. Igor Girkin, f d officer i ryska FSB (Federala säkerhetstjänsten), som ledde en liten väpnad grupp i Donbas 2014, skröt med att ha startat den väpnade konflikten i regionen.¹⁴ Senare gick den reguljära ryska armén in. Kulmen på detta blev den fullskaliga invasionen i februari 2022.

Översättning: Björn Erik Rosin

Lästips

Mer av Chris Slee: [Östra Ukraina och dess komplexa historia](#) (oktober 2022)

[Rysslands invasion av Ukraina](#) (jan. 2023)

[Putins krig är en tragedi för Ukraina och Ryssland och en gåva för USA-imperialismen](#) (mars 2023)

Rysslands imperialism:

Martin Fahlgren: [Ryssland, Lenin och imperialismen](#)

Markus Lehner, [Varför Ryssland är en imperialistisk makt](#)

Michael Pröbsting: [Rysk imperialism och dess monopol](#) och [”Imperie-ism” vs en marxistisk analys av imperialismen](#)

Z M Kowalewski: [Erövringen av Ukraina och den ryska imperialismens historia](#) (juni 2022)

Fletcher, Gallegos, Rogers: [Ukraina, självbestämmande och den nationella frågan](#) (dec. 2022)

¹¹ Att Ryssland skulle vara militärt starkare än Kina är ytterst tveksamt. Förvisso har Ryssland *fler* kärnvapen, men en stor del av dessa är omoderna och kräver mycket underhåll. Kinas kärnvapenarsenal är modernare än Rysslands och vad gäller armé, flygvapen och flotta (nu störst i världen) så är Kina starkare än Ryssland både kvantitativt och kvalitativt. Kinas försvarsbudget är för sedan 2010 näst störst i världen (efter USA) och man fortsätter att kraftigt utöka satsningen på militären. /MF

¹² Yuliya Yurchenko, *Ukraine and the Empire of Capital*, recenserad av Chris See: [Tracing Ukraine’s path from marketisation to war](#)

¹³ Chris Slee, [Östra Ukraina och dess komplexa historia](#).

¹⁴ Se Jacques Baud om Majdanupproret och [Annekteringen av Krim och upproret i östra Ukraina 2014](#) av Martin Fahlgren, samt [Tankar om en tanklös bok om kriget i Ukraina](#) av Carl Mirra.